

PLA DOCENT

Curs (1r ; 2n ; 3r...): 2n
Especialitat: Direcció i Dramatúrgia
Codi de l'assignatura: 523008
Assignatura (nom): Antropologia Teatral
Tipus d'assignatura (Bàsica, Obligatòria, Optativa): Obligatòria
Crèdits ECTS de l'assignatura (p.ex. 6 ECTS): 4 ECTS
Hores totals de l'assignatura: 100 hores
Impartició (1r. sem; 2n. sem; anual) anual
Professors/es: Lluís Masgrau
Descriptors: Descripció i aplicació de l'estructura conceptual de l'Antropologia Teatral. Principis fonamentals del comportament escènic que permeten explicar de quina manera l'actor-ballerí construeix la seva capacitat expressiva i la comunicació amb els seus espectadors. Aquests fonaments conceptuals fan referència a lògiques de treball transculturals que determinen la mecànica interna del comportament escènic i que trobem formulades a les diverses èpoques, contextos i tradicions a través de formes, regles i llengües de treball diverses. El comportament escènic és pres en tota la seva amplitud, incloent les tradicions euro-americanes i les asiàtiques, així com les relatives als diversos gèneres d'actuació (actor de text, mim, dansa, teatre musical, etc.)
Requisits: Cap
Observacions:

COMPETÈNCIES QUE S'ADQUIRIRAN EN CURSAR L' ASSIGNATURA:

Competències generals (transversals):

1. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
2. Desenvolupar idees i arguments de manera raonada i crítica.
3. Buscar l'exel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.
4. Dominar la metodologia de recerca en la generació de projectes, idees i solucions viables.
5. Contribuir amb la seva activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seva incidència en els diversos àmbits i la seva capacitat de generar valors significatius.
6. Fomentar l'expressió i la creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint riscos, tolerant el fracàs i valorant de manera equilibrada l'èxit.

Competències específiques:

1. Comprendre els principals conceptes d'Antropologia Teatral.
2. Distingir els elements que són propis del comportament escènic.
3. Valorar les qüestions metodològiques que entren en joc en l'anàlisi del comportament escènic d'una perspectiva transcultural.
4. Analitzar el comportament escènic des d'una perspectiva transcultural.
5. Relacionar adequadament els principis del comportament escènic amb les formes, regles i llengües de treball pròpies de cada tradició actoral.
6. Aplicar els conceptes de l'Antropologia Teatral per descodificar amb claredat el coneixement pragmàtic formulat en els llibres escrits per actors o mestres d'actors.
7. Valorar els principals debats que s'han produït històricament relatius al comportament escènic.
8. Investigar per concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant pel que fa a la metodologia de treball com a la renovació estètica.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE:

Coneixements:

1. Conèixer l'estructura conceptual de l'Antropologia Teatral.
2. Dominar la complexitat d'aspectes que entren en joc en l'anàlisi del comportament escènic.
3. Conèixer i visualitzar les formes actorals pròpies de cada època, context i tradició.
4. Dominar la mirada transversal que l'Antropologia Teatral ha establert entre les diverses formes i llengües de treball pròpies de cada època, context i tradició.
5. Conèixer els principals problemes metodològics que entren en joc a l'hora d'analitzar el comportament escènic.
6. Conèixer la lògica de la pedagogia actoral, la lògica del procés creatiu i la lògica dels resultats que l'actor exhibeix davant l'espectador.
7. Conèixer els elements i procediments per analitzar el comportament escènic.
8. Conèixer el valor de les diverses fonts documentals a l'hora d'analitzar el comportament escènic.
9. Adquirir les eines necessàries per llegir d'una manera fructífera els textos escrits per actors o mestres d'actors, és a dir aquells textos que intenten transmetre un coneixement pragmàtic.

Habilitats, procediments o destreses:

1. Saber aplicar adequadament l'estructura conceptual de l'Antropologia Teatral per obtenir informació.
2. Saber establir la pertinença i la rellevància dels diversos aspectes que entren en joc en el comportament escènic a l'hora d'analitzar de quina manera l'actor adquireix la seva capacitat expressiva.
3. Saber establir la pertinença i rellevància d'aquests aspectes a l'hora d'analitzar de quina manera l'actor construeix la comunicació amb els seus espectadors.
4. Saber apreciar el valor expressiu de les formes actorals pròpies de cada època, context i tradició.
5. Saber identificar el contingut pràctic encapsulat en les diverses llengües de treball pròpies de cada època, context i tradició.
6. Saber establir relacions i equivalències entre aquestes llengües de treball.
7. Saber procedir amb rigor metodològic a l'hora d'analitzar el comportament escènic.
8. Saber diferenciar entre el punt de vista de l'actor i el punt de vista de l'espectador a l'hora d'analitzar el comportament escènic.
9. Saber identificar i comprendre la relació entre la lògica del procés pedagògic, la lògica del procés creatiu i la lògica del resultat que percep l'espectador.
10. Saber relacionar adequadament els elements propis del comportament escènic.
11. Saber interrelacionar adequadament les diverses fonts documentals per obtenir informació sobre el comportament escènic.
12. Saber utilitzar l'estructura conceptual de l'Antropologia Teatral per obtenir informació de les fonts documentals.
13. Saber individuar l'experiència pràctica que contenen els textos escrits per actors o mestres d'actors.
14. Saber relacionar adequadament les diverses experiències pràctiques xifrades en les formulacions verbals d'aquests llibres.

Actituds:

1. Tenir autonomia a l'hora de buscar informació, sintetitzar-la i saber-la exposar.
2. Ser crític amb les pròpies idees i flexible per tal de poder resoldre problemes que apareguin en contextos diferents.
3. Tenir una mirada oberta cap a les diverses tradicions o models actorals.
4. Ser capaç d'aprendre dels propis errors.
5. Exposar els propis punts de vista amb una actitud dialogant i constructiva.
6. Ser inquiet i obert a l'hora d'apropar-se a l'anàlisi dels diversos procediments de comportament escènic.

CONTINGUTS FORMATIUS (TEMARI):

Blocs de contingut:

1. Introducció. Antropologia / Antropologies. Definició de l'Antropologia Teatral. El comportament escènic. Regla / principi. Mirada focalitzada versus mirada transversal. Reflexió sobre el llenguatge dels mestres actors.

2. Anàlisi del comportament escènic. Comportament escènic i nivells d'organització. Expressivitat i comportament escènic. El concepte de tècnica actoral i la seva relació amb l'expressivitat. El concepte de preexpressivitat. Lògica del procés pedagògic / lògica del procés creatiu / lògica del resultat.

3. Constricció. El principi de constricció: formulació i tipus genèrics de constriccions. La funció de les constriccions en el comportament escènic. El concepte d'incorporació: l'obtenció d'un coneixement tàcit. Dos grans models de comportament escènic: codificat i no codificat. Les constriccions en la lògica pedagògica i creativa del comportament escènic codificat. Les constriccions en la lògica pedagògica del comportament escènic no codificat: els exercicis del *training*. Ment discursiva / intel·ligència corporal. Les constriccions en la lògica creativa del comportament escènic no codificat. Improvisació / constricció.

4. Tècniques escèniques / altres tècniques. El principi d'equivalència: formulació. Problemàtiques i procediments per crear equivalències. Les reflexions de Craig sobre el comportament escènic: la *supermarioneta*. L'estilització: les virtuts de la selecció. El gest sintètic. La relació del comportament escènic amb el comportament propi del món del treball. L'equivalència portada a l'extrem: expressar una cosa a través del seu contrari. Realisme i comportament escènic.

5. Oposició. La relació cenestèsica de l'actor-ballari amb ell mateix. Oposició i presència escènica. Tipus genèrics d'oposicions i exemples de la seva aplicació en les diverses tradicions actoral. Les funcions de les peripècies dinàmiques en la comunicació actor-espectador. Les resistències i la seva funció en el comportament escènic. Les oposicions en el *training*: estratègies i exercicis.

6. Equilibri. Importància de l'equilibri en el comportament escènic. Alteració de l'equilibri i percepció de l'espectador. El treball sobre l'equilibri en el *training*. Diverses maneres de concebre el treball sobre l'equilibri: exercicis i estratègies pedagògiques.

7. Energia. De què parlem quan parlem d'energia en l'àmbit del comportament escènic. Energia i nivells d'organització. L'impuls o el nivell cel·lular del comportament escènic. Funció i importància dels impulsos en el comportament escènic. Energia en l'espai / energia en el temps. L'absorció de l'acció: Forma externa / estructura interna. La suspensió de l'energia o la immobilitat dinàmica. La qualificació de l'energia. Estratègies pedagògiques per ensenyar a qualificar l'energia. La composició de l'energia i la seva importància en el comportament escènic. Estructura de l'energia versus estructura de la forma. Fer ballar l'energia o els salts del pensament. Llegir l'energia. La relació del teatre i la dansa: la mirada horitzontal i la mirada vertical.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA:

Metodologia (Cal indicar el nº d'hores de lectivitat presencial així com les hores de treball autònom de l'alumne. Per exemple: 6 crèdits ECTS = 90 hores lectivitat presencial (60%) i 60 hores de treball autònom de l'alumne (40%) = 150 hores totals):

4 ECTS: 100 H. DE TREBALL DE L'ALUMNE

PROPORCIÓ: 60% TREBALL PRESENCIAL (60H.)

TREBALL AUTÒNOM (40 H)

1. TREBALL PRESENCIAL (60% del treball total de l'alumne: 60 h.)

El treball presencial s'organitzarà a través de:

- exposicions a càrrec del professor
- anàlisis videogràfiques. És un aspecte central d'aquesta assignatura. L'alumne/a hauria d'estar en condicions de visualitzar els conceptes i les lògiques de treball que s'analitzaran a classe.

- comentaris de textos. El professor/a treballarà constantment amb textos escrits per actors o mestres d'actors, és a dir amb textos escrits per transmetre experiències pràctiques de treball. És un altre aspecte fonamental de l'assignatura per donar una base empírica als conceptes que configuren el temari de l'assignatura.
- debats entre els alumnes sobre qüestions i problemàtiques proposades pel professor.
- exercicis dels alumnes que després seran posats en comú per tal que cada alumne pugui contrastar el resultat del propi exercici amb el dels seus companys.
- El treball presencial també pot incloure tutories o altres activitats que el professor/a cregui convenientes.

2. TREBALL AUTÒNOM (40% del treball total de l'alumne: 40 h.)

En el treball autònom l'alumne/a:

- llegirà la bibliografia obligatòria
- llegirà la bibliografia optativa que proposi el professor/a o altres fonts bibliogràfiques que ell/ella mateix/a cregui oportú per complementar el treball de l'assignatura
- farà els treballs que encarregui el professor/a
- es prepararà per als debats que programi el professor/a
- estudiarà els apunts presos durant les classes

Avaluació (criteris, estratègies o activitats i ponderació):

Per tal d'avaluar l'assignatura el professor/a tindrà en compte els següents ítems:

- Assistència a classe. L'alumne/a haurà de complir com a mínim el 75% de presencialitat a les classes.
- Actitud. El professor/a avaluarà la qualitat de la presencialitat de l'alumne/a i molt especialment la seva participació en la dinàmica de les classes i els debats.
- Exercicis fets a classe. Es tindrà en compte la capacitat d'aplicar els conceptes treballats a classe.
- Exercicis fets fora de classe. Es tindrà en compte el lliurament dins del termini proposat pel professor, la qualitat de l'expressió i l'assoliment dels objectius marcats per cada treball.
- El professor/a també estarà a disposició dels alumnes per tal d'efectuar una tutoria personalitzada d'avaluació sempre que alumne/a ho cregui convenient.

Ponderació:

Assistència (requisit mínim per aprovar: 75% de les classes)

Treball dirigit (inclou assistència, actitud i exercicis) 55%

Treball autònom: 45%

BIBLIOGRAFIA, FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ:

Bàsics

DDAA. *Negotiating Cultures*, a cura de Ian WATSON. Manchester i Nova York Manchester University Press, 2002

DDAA. *L'énergie de l'acteur*, a cura de Ferdinando TAVIANI, "Bouffonneries" no.15-16, Lectoure 1987.

DDAA. *Drammaturgia dell'attore*, a cura de Marco DE MARINIS, I Quaderni del Battello Ebbro, Bolonya 1996. Edició francesa, *La dramaturgie de l'actrice*, a cura de Patrice PAVIS, "Degrés" no. 97-98-99, Brusel·les 1999

DDAA. *Improvisation et Anthropologie Théâtrale*, a cura de Ferdinando TAVIANI, "Bouffonneries" no.4, Lectoure 1982.

DDAA. *Le théâtre qui danse*, a cura de Franco RUFFINI, "Bouffonneries" no. 22-23, Lectoure 1989.

DDAA. *The Performer's Village*, a cura de Kirsten HASTRUP, Drama, Gråsten 1996

DDAA., *Brûler les planches, Crever l'écran. La présence de l'acteur*, a cura de Gérard-Denis FARCY i René PRÉDAL, L'Entretemps Éditions, Saint-Jean-de-Védas 2001.

DDAA. *L'école du jeu. Les chemins de l'enseignement théâtral*, a cura de Josette FÉRAL, L'Entretemps Éditions, Saint-Jean-de-Védas 2003.

DDAA. *El training del actor*, a cura de Carol MÜLLER, UNAM-INBA, Mèxic DF 2007.

DDAA. *Il danzatore attore. Da Noverre a Pina Baush. Studi e fonti*, a cura de Concetta Roma: LO IACONO Dino Audino, 2007.

- BARBA, Eugenio. *La canoa de papel*, Escenología, Mèxic DF, 1992.
- BARBA, Eugenio; SAVARESE, Nicola. *El arte secreto del actor*. Mèxic DF: Escenología, 2009.
- BROOK, Peter. *La puerta abierta, reflexiones sobre la interpretación y el teatro*. Barcelona: Alba editorial, 1994.
- CHEJOV, Michael. *Lecciones para el actor profesional*. Barcelona: Alba editorial, 2006.
- CHEJOV, Michael. *Sobre la técnica de la actuación*. Barcelona: Alba editorial, 1999.
- DE MARINIS, Marco. *Entendre el teatre. Perfils d'una nova tetralogia*, Barcelona: Institut del Teatre, 1998.
- DECROUX, Etienne. *Paraules sobre el mim*. Barcelona: Institut del Teatre, 2008.
- DE MARINIS, Marco. *In cerca dell'attore (Un bilancio del Novecento teatrale)*. Roma: Bulzoni, 2000.
- . Johann Jacop ENGEL, *Idees sobre el gest i l'acció teatral*, Institut del Teatre, Barcelona 1998.
- . Kirsten HASTRUP, "The Motivated Body", dintre de *A Passage to Anthropology*, Routledge, Londres 1985. (versió italiana: *Il corpo motivato*, "Teatro e Storia" no.17, Bolonya 1995).
- . Rudolf LABAN, *El dominio del movimiento*, Fundamentos, Madrid 2006
- . Jacques LECOQ, *El cuerpo poético*, Alba Editorial, Barcelona 2007.
- . MEYERHOLD Vsevolod, *El actor sobre la escena*, Gaceta, Mèxic D.F. 1986 (recopilació de textos en forma de diccionari a cura d'Edgar Ceballos)
- . MEYERHOLD Vsevolod, *L'attore biomeccanico*, Ubulibri, Milà 1993
- . Alwin NIKOLAIS i Murray LOUIS, *The Nikoia/Louis dance Technique. A philosophy and Method of Modern Dance*, Routledge, Nova York 2005.
- . Yoshi OIDA, *El actor invisible*, Alba Editorial, Barcelona 2010.
- . Jean-Marie PRADIER, *La scène et la fabrique des corps*, Presses universitaires, Bordeus 1997 (Extractes: *Fànic, fàl-lic, fàtic*, Universitat de València 1998)
- . Leonard PRONKO, *Theatre East and West. Perspectives Toward a Total Theatre*. University of California Press, Berkeley / Los Angeles / Londres 1967.
- . Thomas RICHARDS, *Trabajar con Grotowski sobre las acciones físicas*, Alba, Barcelona 2005.
- . Franco RUFFINI, "Antropología Teatral", Teatro e Storia no1, Bolonya 1986.
- . Franco RUFFINI, *L'attore che vola*, Bulzoni, Roma 2010.
- . Nicola SAVARESE, *Teatro eurasiático. Danzas y espectáculos entre Oriente y Occidente*, Escenología, Mèxic DF 2001.
- . Constantin STANISLAVSKI, Obra completa en 5 volums, Quetzal, Buenos Aires 1986-88.
- II. *El trabajo del actor sobre sí mismo (en el proceso creador de las vivencias)*
- III. *El trabajo del actor sobre sí mismo (en el proceso creador de la encarnación)*
- IV. *El trabajo del actor sobre su papel*
- . Ian WATSON, *Performer Training. Developments Across Cultures*, Harwood Academic Publishers, Amsterdam 2001.
- . Philip B ZARRILLI, *Acting (re)considered. A Theoretical and Practical Guide*, Routledge, Londres/Nova York, 2002.
- . Philip B ZARRILLI *Phsyophysical Acting, an intercultural approach after Stanislavski*, Routledge, Londres i Nova York 2008.
- . ZEAMI MOTOKIYO *Fushikaden (tratado sobre la práctica del teatro No y cuatro dramas No)*, Trotta, Madrid 1999. (hi ha una edició italiana més completa. A part del text més famós de Zeami, el *Fushikaden*, conté els altres textos de Zeami que s'han conservat: *Il segreto del teatro Nô*, Adelphi Edizioni, Milà 1996).

Complementaris (Ampliació)

La donarà el professor que imparteixi l'assignatura.